

SEKRETESS

Offentlighet och sekretess

Offentlighetsprincipen innebär att varje medborgare ska ha rätt att ta del av allmänna handlingar (tryckfrihetsförordningen). Undantagen från denna huvudregel har tillkommit för att skydda enskilda personers integritet och regleras i **Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)**.

Vilka verksamheter omfattas av sekretesslagstiftningen?

Sekretesslagen omfattar bland annat **all verksamhet inom socialtjänsten och den kommunala hälso- och sjukvården**.

Sekretess gäller således alla uppgifter om enskilds personliga förhållanden och som Du som anställd inom socialförvaltningen får ta del av. En uppgift kan endast lämnas ut om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men, se nedan.

Vilka är skyldiga att iaktta sekretess?

Alla anställda inom socialförvaltningen är skyldiga att iakttaga sekretesslagens bestämmelser. Den som obehörigen yppar något kan ställas till ansvar inför domstol och dömas. Sekretesslagen gäller inte enbart dem som är anställda utan också den som **varit anställd** eller är **uppdragstagare**. Bland uppdragstagare kan nämnas:

- ✚ ledamöter i socialnämnden
- ✚ kontrakterade familjehem (däremot i princip inte "vanliga" familjehem)
- ✚ tolkare och översättare som anlitas av socialtjänsten
- ✚ kontaktpersoner/kontaktfamiljer
- ✚ praktikanter och elever som deltar i verksamheten

Vilka uppgifter får inte röjas?

Med **uppgift** menas i sekretesslagen såväl **skriftliga** som **mundliga** uppgifter.

Personliga förhållanden

Vad som menas med **personliga förhållanden** bestäms med ledning av vanligt språkbruk. Hit hör till exempel det som gäller människors karaktär, sinnesbeskaffenhet, familjeförhållanden, ekonomi, hälsotillstånd och arbetsförmåga.

Uppgifter som kan medföra "men"

Medför men: Huvudregeln är att sekretess gäller och att uppgifter om enskilda människors personliga förhållanden endast i undantagsfall kan lämnas ut. Om uppgiften är till fördel för den enskilde kan den i allmänhet lämnas ut. Då frågan om att lämna ut en personlig uppgift är aktuell, måste man först ta reda på vad uppgiften skall användas till och därefter bedöma om det kan medföra men om uppgiften lämnas ut. Är man tveksam får uppgiften inte röjas.

Om den enskilde **samtycker** till det, kan uppgiften som regel lämnas ut. Det bör observeras, att ett samtycke från den som uppgiften gäller inte alltid får till omedelbar konsekvens att uppgiften skall lämnas ut - utlämnande kan medföra att någon närstående lider men.

Närstående: Förutom nära släktingar – make, barn, mor, far och syskon, anses till exempel sammanboende och barn i familjehem som närstående.

Ordet "men" har i detta sammanhang en mycket vid betydelse. Utgångspunkten vid skadeprövningen måste vara den enskildes egen **upplevelse** av att utsättas för obehag eller missaktning om uppgiften lämnas ut.

I allmänhet har den enskilde själv rätt att ta del av alla handlingar som gäller denne själv.

Sekretesskydd kan emellertid ges **anmälare** om det kan antas att vederbörande kan bli utsatt för våld eller annat allvarligt men, såsom trakasserier typ telefonterror osv.

Sekretess mellan myndigheter

Sekretessen gäller också **mellan myndigheter**, men den så kallade generalklausulen – att myndighet får lämna ut en sekretessbelagd uppgift till annan myndighet om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas ut har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda – gäller inte inom socialtjänsten. Uppgift **kan dock** lämnas ut om det är nödvändigt för att myndigheten ska kunna **fullgöra sin verksamhet** (10 kap 2 § Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)). Det gäller till exempel utredningar angående ifrågasatt ingripande enligt LVU och LVM, yttranden till domstolar och andra myndigheter i mål och ärenden angående

vårdnad och umgänge, påföljdsfrågor i brottmål, där sakkunnigutlåtanden behövs till exempel från läkare eller psykolog eller att avge remisser.

Begränsningar finns också för att **andra myndigheter** ska kunna **fullgöra sina uppgifter** eller där intresset är ömsesidigt (10 kap Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)). Rätten/skyldigheten att lämna ut uppgifter följer av olika lagar eller förordningar till exempel vid talan i mål om fastställande av faderskap och underhållsbidrag, när åtgärd behöver vidtas om vårdnad eller förmynderskap, om god man/förvaltare behöver förordnas/entledigas, i yttranden till domstol i familjerättsliga frågor och vårdnad eller umgänge, i yttranden till åklagare/domstol om unga lagöverträdare, vid personundersökning, när domstol, åklagar-, polis-, kronofogde- eller folkbokföringsmyndighet begär uppgift om någon vistas i hem för vård eller boende (däremot inte om hemadress om det inte behövs för delgivning enligt delgivningslagen), när smittskyddsläkare begär uppgift om HIV-smitta, i yttranden enligt körkortslagen, när annan myndighet begär uppgift om utbetald ekonomisk hjälp om syftet är att undvika felaktiga utbetalningar och till taxeringsmyndighet för att undvika felaktig taxering, till försäkringskassa m fl enligt lagarna på socialförsäkringsområdet, till statliga myndigheter för forskningsändamål och till statistiska centralbyrån. Uppgifter får lämnas i disciplinärenden och vid tillsyn eller revision samt till myndighet som ska ompröva beslut eller åtgärd hos myndigheten. Socialnämnden (inte enskild tjänsteman) skall på begäran av invandrarverket eller polisen lämna uppgift om utlännings personliga förhållanden om uppgifterna behövs i ett ärende om uppehållstillstånd, svenskt medborgarskap eller för verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning.

Sekretessen hindrar inte att uppgifter lämnas mellan myndigheter inom hälso- och sjukvård samt socialtjänsten om det behövs för att den enskilde ska få **nödvändig vård, behandling** eller **annat stöd i följande fall:**

- + när det rör barn eller ungdom under 18 år
- + när det angår den som fortfarande missbrukar alkohol, narkotika, flyktiga lösningsmedel, samt
- + när det gäller gravid kvinna om det behövs för en nödvändig insats till skydd för det väntande barnet.

Vad gäller **anmälan om brott** till polis/åklagare får det ske av socialnämnden (eller enligt delegation) vid misstanke om brott mot den som inte fyllt 18 år, bland annat misshandelsbrott, olaga frihetsberövande och olaga tvång samt sedlighetsbrott. Vidare får anmälan ske vid misstanke om brott med ett minimistraff på två års fängelse. Det innebär att personal inom socialtjänsten får göra anmälan till polisen vid misstanke om vissa allvarliga brott såsom mord, dråp, våldtäkt, grovt rån, mordbrand och grovt narkotikabrott. Anmälan kan gälla såväl personer som är misstänkta för brott som beträffande de som utsatts för brott.

I övrigt **får inte** anställd inom socialförvaltningen göra polisanmälan om begångna brott. Enda undantaget är om en **nödsituation** uppstår. En socialsekreterare kan för att avvärja fara för liv, hälsa eller värdefull egendom vara tvungen att lämna ut uppgifter om en klient.

Alla anställda inom socialförvaltningen har **skyldighet att anmäla** till socialnämnden om man får kännedom om handling som fordrar socialnämndens ingripande till **underårigs skydd**, SoL 14 kap 1 §. Samma skyldighet har också alla anställda inom andra myndigheter vars verksamhet rör barn och ungdom (skola, fritidsgård, sjukvårdsinrättning osv.) samt läkare, lärare, sjuksköterskor och barnmorskor som inte är anställda vid sådan myndighet. Även de som är verksamma inom kommunal familjerådgivning måste anmäla till socialnämnden om de får veta att barn misshandlas i hemmet. Anmälningsskyldigheten och skyldigheten att berätta vad man vet bryter all sekretess.

Meddelarfrihet innebär att den som lämnar uppgifter för publicering i tryckt skrift eller i radio eller TV är fri från ansvar även om uppgiften i sig är sekretesskyddad. Meddelarfriheten gäller emellertid i princip inte inom socialtjänsten.

Är Du osäker om sekretesslagens tillämpning i ett konkret ärende skall Du vända Dig till närmaste överordnad.

Försäkran om sekretess

Datum:

För anställda, förtroendemän, uppdragstagare, elever,
praktikanter m fl hos Luleå kommuns socialförvaltning

Jag har tagit del av sekretesslagens bestämmelser och försäkrar härmed, att jag inte obehörigen skall yppa, under eller efter min tid hos socialförvaltningen, vad jag erfarit rörande klienters personliga förhållanden.

Jag är medveten om att brott mot tystnadsplikten och obehörigt utlämnande av handlingar kan medföra åtal och straff.

.....
Namn

.....
Personnummer

.....
Anställd/förtroendeman/uppdragstagare/praktikant m fl

fr o m

Inlämnas till enhetschef. Enhetschef skickar original till personalakt och behåller en kopia.